

СИЛАБУС

навчальної дисципліни **«ОСНОВИ ПАТОМОРФОЛОГІЇ ТА ПАТОФІЗІОЛОГІЇ»**

Галузь знань	22 Охорона здоров'я
Спеціальність	221 Стоматологія
Освітньо-професійна програма	Стоматологія
Освітній ступінь	Фаховий молодший бакалавр
Статус дисципліни	Нормативна
Група	II СТ-11 (після 11 класу)
Мова викладання	Українська
Кафедра, за якою закріплена дисципліна	Кафедра фундаментальних дисциплін
Викладачі курсу	Борщ Ірина Степанівна
Контактна інформація викладача	i.borshch@lma.edu.ua Групи у Viber, Google Classroom.
Консультації	Відповідно до розкладу консультацій. Можливі он-лайн консультації через ZOOM, Meet. Для погодження часу он-лайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача або дзвонити.
Опис навчальної дисципліни	Кількість кредитів – 3 Загальна кількість годин – 120 Модулів – 2 Рік підготовки – 2-й (після 11 класу) Семестр – 3 (після 11 класу) Лекції – 24 год. Практичні заняття – 44 год. Самостійна робота – 52 год.
Коротка анотація курсу	Дисципліна «Основи патоморфології та патофізіології» є нормативною дисципліною зі спеціальності Стоматологія. Навчальну дисципліну розроблено таким чином, щоб надати здобувачам фахової передвищої освіти необхідні знання для опанування клінічних дисциплін загального та фахового спрямування. Предметом вивчення навчальної дисципліни є: структурні зміни органів і тканин у різних стадіях хвороби та в разі її ускладнень, закономірності виникнення та завершення хвороби.
Мета та цілі курсу	Метою викладання навчальної дисципліни є: розкриття механізмів функціонування та морфологічні зміни окремих структур людського організму, організму як єдиного цілого за умов впливу патогенних чинників і розвитку захворювання, використання даних знань для діагностики патологічних процесів, оцінки ефективності лікування, прогнозування хвороби, інтерпретації результатів досліджень тощо. Згідно з вимогами освітньої програми студенти повинні знати:

	<ul style="list-style-type: none"> – предмет, завдання і методи патоморфології та патофізіології; – основні етапи розвитку патоморфології та патофізіології в Україні; – основні поняття загальної нозології; – об’єкти та методи дослідження; – визначення хвороби, періоди її розвитку; – загальні закономірності розвитку, перебігу та наслідки хвороби; – загальні закономірності механізмів патогенної дії факторів зовнішнього середовища (барофакторів, іонізуючого випромінювання тощо); – загальні закономірності механізмів патогенної дії факторів внутрішнього середовища (спадковості, реактивності тощо); – причини, механізми розвитку та функціональні й морфологічні прояви типових патологічних процесів; – причини, механізми розвитку та функціональні й морфологічні прояви найбільш поширених патологічних процесів у органах і системах; – причини, механізми розвитку та морфологічні прояви найбільш поширених захворювань; – прояви зміненої структури органу на життєдіяльність організму людини; – – вміти: – диференціювати періоди розвитку захворювань; – моделювати захворювання на тваринах і досліджувати зміну функцій їх органів і систем; – диференціювати подібні за проявами патологічні процеси; – обґрунтовувати вибір методів діагностики захворювань; – використовувати дані лабораторних, клінічних і функціональних досліджень для встановлення діагнозу; – визначати зміни структури і функції в організмі, які виникають в результаті пошкоджень або природжених порушень; – визначати вплив соціальних умов та праці на розвиток хвороби; – робити висновки про значення розтинів (аутопсії); – диференціювати макроморфологічні зміни в органах або тканинах при патологічних процесах; – інтерпретувати морфологічну картину захворювань; – дотримуватися правил техніки безпеки та охорони праці під час роботи.
<p>Програмні результати навчання</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Застосувати комп’ютерні та комунікативні технології для пошуку інформації та документування результатів діяльності. • Відтворити навчальний матеріал усно/письмово/при виконанні типових професійних задач в імітованих умовах. • Дотримуватися правил ефективної взаємодії в команді. • Дотримуватися принципів професійної етики, толерантної та неосудливої поведінки. • Дотримуватися принципів загальнолюдської моралі та поваги до людської гідності.
<p>Політика курсу</p>	<p>Дотримання принципів академічної доброчесності. Не толеруються жодні форми порушення академічної доброчесності. Очікується, що роботи студентів будуть самостійними, їх власними оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей. Під час виконання письмових контрольних робіт, модульних контрольних, тестування, підготовки до відповіді на екзамені користування зовнішніми джерелами заборонено. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем.</p>

Дотримання принципів та норм етики і професійної деонтології.

Під час занять здобувачі фахової передвищої освіти діють із позицій академічної доброчесності, професійної етики та деонтології, дотримуються правил внутрішнього розпорядку Академії. Під час боротьби з епідемією KOVID-19 виконують всі настанови протиепідеміологічного режиму: носять маски, дотримуються соціальної дистанції, використовують антисептики. Ведуть себе толерантно, доброзичливо та виважено у спілкуванні між собою та викладачами.

Відвідування занять.

Студенти повинні відвідувати усі лекції, практичні заняття курсу та інформувати викладача про неможливість відвідати заняття.

Політика дедлайну.

Студенти зобов'язані дотримуватися термінів, передбачених курсом і визначених для виконання усіх видів робіт.

Порядок відпрацювання пропущених занять.

Відпрацювання пропущених занять без поважної причини відбувається згідно з графіком відпрацювань та консультацій. Відпрацювання пропущених занять з поважної причини може проводитися також улюбий зручний час для викладача.

Перескладання підсумкової оцінки з метою її підвищення не допускається, окрім ситуацій передбачених нормативними документами Академії, або неявки на підсумковий контроль з поважної причини.

ТЕМИ ЛЕКЦІЙ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Вступ. Вчення про хворобу. Патогенна дія на організм факторів довкілля. Роль спадковості та конституції в розвитку патології.	2
2.	Альтерація. Дистрофія. Регенерація	2
3.	Загальні реакції на ушкодження	2
4.	Реактивність організму. Імунопатологічні процеси. Алергія	2
5.	Розлади місцевого кровообігу. Гіпоксія. Запалення. Гарячка	2
6.	Пухлини. Основні типові порушення обміну речовин	2
7.	Патологія крові та серцево-судинної системи	2
8.	Патологія дихальної і травної систем	2
9.	Патологія сечової системи. Патологія вагітності та пологів	2
10.	Патологія нервової та ендокринної систем	2
11.	Патологія зубощелепної системи	2
12.	Пухлини зубощелепної системи	2
	Разом:	24

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Вступ. Вчення про хворобу. Патогенна дія на організм факторів довкілля. Роль спадковості та конституції в розвитку патології	2
2.	Альтерація. Дистрофія. Регенерація	2
3.	Загальні реакції на ушкодження	2
4.	Реактивність організму. Імунопатологічні процеси	2
5.	Алергія	2

6.	Розлади місцевого кровообігу. Гіпоксія. Запалення. Гарячка	2
7.	Пухлини	2
8.	Основні типові порушення обміну речовин	2
9.	Модульний контроль 1. Загальна патоморфологія та патофізіологія	2
10.	Патологія системи крові	2
11.	Патологія серцево-судинної системи	2
12.	Патологія дихальної системи	2
13.	Патологія травної системи	2
14.	Патологія сечової системи	2
15.	Патологія вагітності та пологів	2
16.	Патологія нервової системи	2
17.	Патологія ендокринної системи	2
18.	Патологія зубощелепної системи. Карієс	2
19.	Карієс. Пульпіт. Періодонтит	2
20.	Стоматити. Сіалоаденіти. Пародонтоз	2
21.	Пухлини зубощелепної системи	2
22.	Модульний контроль 2. Патоморфологія та патофізіологія органів і систем. Патологія зубощелепної системи.	2
	Разом:	44

САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Історичний розвиток патоморфології та патофізіології	3
2	Смерть. Стадії смерті: агонія, клінічна та біологічна смерть, ознаки. Трупні зміни. Принципи оживлення організму. Постреанімаційні розлади	3
3	Ожиріння як вид ліпідної дистрофії	3
4	Стрес, характеристика поняття. Стресори. Стадії стресу	3
5	Аутоалергійні хвороби	3
6	Шляхи профілактики тромбозу	3
7	Подагра як порушення білкового обміну речовин	3
8	Підготовка до модульного контролю 1	3
9	Гіпо- та апластичні анемії	2
10	Кардіосклероз. Перикардит. Міокардит	2
11	Порушення нереспіраторних функцій легенів	2
12	Пронос, закреп: механізм виникнення, наслідки	2
13	Амілоїдоз нирок	2
14	Порушення недіуретичних функцій нирок	2
15	Емболія навколоплідними водами	2
16	Міхуровий занесок	2
17	Механізми розвитку ендокринопатій	3
18	Порушення функцій слинних залоз	3
19	Морфо-функціональні особливості будови органів зубощелепної системи	3
20	Підготовка до модульного контролю 2	3
	Разом:	52

<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p>Основна (базова):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Анатомія та фізіологія з патологією / за ред. Я.І. Федонюка. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2002. – 494 с. 2. Боднар Я.Я., Кузів О.Є., Романюк А.М. Патологічна анатомія: метод. посіб. –Тернопіль: Укрмедкнига, 2000. – 264 с. 3. Боднар Я.Я., Файфура В.В. Патологічна анатомія і патологічна фізіологія людини. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2003. – 494 с. 4. Сакевич В.І. та ін. Посібник для практичних занять з анатомії і фізіології з основами патології. – К.: Здоров'я, 2003. – 532 с. <p>Додаткова:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна патологія людини: Посібник для лікарів. – В 2-х т. – М.: Медицина, 1990. – 416 с. 2. Патологічна анатомія (загально-патологічні процеси) / В.М. Благодаров та ін. К.: Генеза, 997. 3. Пауков В.С., Хітрон Н.К. Патологія: посібник. – М.: Медицина, 1998. – 352с. 4. Посібник до практичних занять з патології: навч. посіб. / А.І. Березнякова та ін. – К.: Вища шк., 1993. – 375 с. 5. Струков А.І., Серов В.В. Патологічна анатомія. – Х.: Факт, 2000. – 864 с. 6. Шлопов В.Ю. Патологічна анатомія: підручник. – Вінниця: Нова книга, 2004. – 768 с. 																						
<p>Поточний та підсумковий контроль</p>	<p>Поточний контроль здійснюється на кожному <i>практичному занятті</i> з обов'язковим виставленням оцінки.</p> <p>Підсумковий контроль проводиться у вигляді диференційованого заліку: <i>це тестовий контроль</i>, в якому студенти розв'язують 60 тестів. Тести побудовані у вигляді ситуаційних задач, з яких тільки одна відповідь є правильною.</p>																						
<p>Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу</p>	<p><i>Лекції</i> проводяться з використанням мультимедійних презентацій.</p> <p><i>Практичні заняття</i> проводяться з використанням методичних рекомендацій, ламінованих міні-таблиць, мультимедійних презентацій, робочих зошитів.</p> <p><i>Самостійна позааудиторна робота студентів</i> забезпечується методичними рекомендаціями та робочим зошитом для її виконання.</p> <p>У разі роботи в дистанційному режимі використовуватиметься віртуальне навчальне середовище MOODLE, Zoom, GoogleMeet, GoogleClassroom.</p> <p>Лекції та практичні заняття будуть вестися за допомогою програм електронної комунікації Zoom, GoogleMeet, GoogleClassroom.</p> <p>Поточна комунікація з викладачем буде здійснюватися в соціальних мережах Viber, WhatsAp (за вибором академічної групи).</p>																						
<p>Необхідне обладнання</p>	<p>У звичайному режимі навчання. Вивчення курсу передбачає приєднання кожного студента до навчального середовища MOODLE, або GoogleClassroom.</p> <p>У режимі дистанційного навчання під час карантину. Вивчення курсу додатково передбачає приєднання кожного студента до програм ZOOM, або GoogleMeet (для занять у режимі відеоконференцій). У цьому випадку студент має самостійно потурбуватися про якість доступу до інтернету.</p>																						
<p>Критерії оцінювання</p>	<p style="text-align: center;">Схема нарахування та розподіл балів</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td colspan="6" style="text-align: center;">Поточне оцінювання, МК та самостійна робота</td> <td rowspan="3" style="text-align: center; vertical-align: middle;">СМО</td> <td rowspan="3" style="text-align: center; vertical-align: middle;">ПМО</td> <td rowspan="3" style="text-align: center; vertical-align: middle;">ECTS</td> <td rowspan="3" style="text-align: center; vertical-align: middle;">За національною</td> </tr> <tr> <td colspan="6" style="text-align: center;">Модуль 1</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">T1</td> <td style="text-align: center;">T2</td> <td style="text-align: center;">...Tn</td> <td style="text-align: center;">САП</td> <td style="text-align: center;">МК 1</td> <td style="text-align: center;">МО</td> </tr> </table>	Поточне оцінювання, МК та самостійна робота						СМО	ПМО	ECTS	За національною	Модуль 1						T1	T2	...Tn	САП	МК 1	МО
Поточне оцінювання, МК та самостійна робота						СМО	ПМО					ECTS	За національною										
Модуль 1																							
T1	T2	...Tn	САП	МК 1	МО																		

									калою

$T_1 - T_n$ – теми занять до модульного контролю 1;
САП – середнє арифметичне усіх позитивних оцінок в національній шкалі, яке переводиться у 100 – бальну шкалу;
МК модульний контроль;
МО (модульна оцінка) – середнє арифметичне САП та МК;
СМО (семестрова модульна оцінка) – це середньоарифметична МО;
ПМО (підсумкова модульна оцінка) – виставляється в кінці вивчення дисципліни за 100 – бальною, національною шкалою та ECTS.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

За 100-бальною шкалою	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A
80-89	добре	B
70-79	добре	C
60-69	задовільно	D
51-59	задовільно	E
35-50	незадовільно з можливістю повторного складання	FX
0-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом вивчення дисципліни за зазначений семестр	F

Питання до підсумкового контролю

1. Патологічна анатомія і патологічна фізіологія людини, як фундаментальна медична наука.
2. Некроз: визначення поняття, причини і механізм розвитку некрозу. Морфологія ознак. Види.
3. Дистрофія: визначення поняття, вид, механізми розвитку.
4. Поняття про здоров'я і хворобу. Стадії хвороби, особливості перебігу, наслідки.
5. Поняття про етіологію і патогенез. Умови виникнення хвороб.
6. Шок: характеристика, види, стадії.
7. Стрес: визначення, поняття, стадії. Стадії стресу, їх характеристика. Поняття про хвороби адаптації.
8. Алергія, визначення поняття, стадії. Алергічні реакції негайного та сповільненого типу, їх характеристика.
9. Гіперемія артеріальна та венозна. Ішемія, стаз. Їх причини, механізми розвитку, прояви, наслідки.
10. Тромбоз. Види тромбозу, механізм тромбоутворення. Наслідки тромбозу.
11. Емболія, визначення поняття, причини, види, наслідки.
12. Запалення. Визначення поняття, етіологія, патогенез, стадії, клінічні ознаки.
13. Види запалення, їх характеристика.
14. Гарячка. Визначення поняття, етіологія, патогенез, стадії. Роль гарячки в патології.
15. Гіпоксія. Визначення поняття, види гіпоксії. Компенсаторно-приспосувальні реакції в разі гіпоксії.
16. Пухлини, будова. Види пухлинного росту. Доброякісні та злоякісні пухлини. Поняття про передраковий стан.
17. Анемія, визначення поняття. Види анемії, їх характеристика. Зміни в периферичній крові при анеміях.
18. Лейкоцитоз і лейкопенія. Їхні види, зміни в периферичній крові.
19. Артеріальна гіпертензія. Етіологія, патогенез, стадії розвитку, патоморфологічні зміни, клінічні ознаки, ускладнення.
20. Інфаркт міокарда. Етіологія, стадії розвитку, види, наслідки.
21. Атеросклероз. Етіологія, патогенез, патоморфологічні зміни. Форми

- атеросклерозу, їх характеристика. Ускладнення.
22. Ревматизм. Причини виникнення, стадії розвитку ревматичної гранульоми, форми розвитку.
 23. Вади серця вродженні та набуті, їхні основні форми, порушення гемодинаміки, зміни в будові окремих частин серця та великих судин.
 24. Задишка. Визначення поняття, види.
 25. набряк легенів. Етіологія, патогенез, клінічні ознаки, наслідки.
 26. Бронхіт. Види, етіологія, патогенез, патоморфологія.
 27. Пневмонія. Види, причини, стадії крупозної пневмонії. Ускладнення.
 28. Емфізема легенів. Патогенез, патоморфологія.
 29. Бронхіальна астма. Етіологія, патогенез, стадії, клінічні ознаки.
 30. Розлади моторики шлунка. Гіпо- та гіперкінетичні стани: відрижка, гикавка, печія, нудота, блювання.
 31. Гастрит гострий і хронічний. Причини, механізм розвитку. Патоморфологія гастриту, клінічні ознаки, наслідки.
 32. Виразкова хвороба шлунка і дванадцятипалої кишки. Причини та механізм розвитку, ускладнення. Патоморфологічна характеристика.
 33. Непрохідність кишок. Види, причини, механізм розвитку, клінічні ознаки, наслідки.
 34. Причини і механізм порушень функції печінки: ушкодження паренхіми, розлади портального кровообігу та артеріального кровопостачання, порушення жовчовиділення.
 35. Основні форми порушень діурезу. Кількісний та якісний склад патологічної сечі.
 36. Гломерулонефрит гострий і хронічний. Етіологія, патогенез, патоморфологічна характеристика, наслідки.
 37. Поняття про нирковокам'яну хворобу. Механізм утворення каменів.
 38. Нефросклероз як наслідок запальних і судинних уражень нирок. Первинно- і вторинно-зморщена нирка.
 39. Цукровий діабет. Етіологія і патогенез, макро- та мікроангеопатія в разі цукрового діабету. Ускладнення та наслідки хвороби.
 40. Поняття про нейрогенні порушення рухових функцій: судомний стан, центральний і периферичний параліч.
 41. Патологія вагітності: еклампсія, позаматкова вагітність, мимовільний аборт.
 42. Порушення будови та розвитку зубощелепної системи.
 43. Дефекти й аномалії зубів.
 44. Карієс зубів. Епідеміологія. Етіологія. Патогенез. Стадії морфогенезу.
 45. Реактивні зміни твердих тканин зуба при карієсі. Зони карієсу дентину. Зміни пульпи. Ускладнення та наслідки.
 46. Пульпіт. Причини виникнення. Епідеміологія, патогенез, ускладнення, наслідки. Класифікація.
 47. Атрофія та склероз пульпи, звапніння, утворення іррегулярного дентину, дентиклів.
 48. Періодонтит.
 49. Остеомієліт щелепних кісток.
 50. Топографічна анатомія пародонта.
 51. Загальні поняття про етіологію пародонтозу.
 52. Роль порушення судинної та нервової трофіки, вітамінної недостатності у виникненні пародонтозу.
 53. Види пародонтозу: запальний (вогнищевий), дистрофічний, змішаний (дистрофічно-запальний, генералізований).
 54. Клініко-морфологічні стадії пародонтозу, морфологія.
 55. Види кісткових атрофій при пародонтозі.
 56. Значення розладів функцій слинних залоз у патології органів ротової

	<p>порожнини.</p> <p>57. Значення порушень властивостей слини у виникненні розладів мінерального та інших форм обміну в тканинах зубів, у розвитку патологічних змін слизової оболонки порожнини рота.</p> <p>58. Сіалоаденіти, причини виникнення та прояви.</p> <p>59. Роль автоімунних механізмів у розвитку сіалоаденітів і хвороби Шегрена.</p> <p>60. Стomatит, види. Етіологія, патогенез, роль автоімунних механізмів, морфологічні прояви, ускладнення, наслідки.</p> <p>61. Пухлини та пухлиноподібні процеси зубощелепної системи.</p> <p>62. Одонтогенні пухлини епітеліального, мезенхіального та змішаного генезу. Морфологічна характеристика. Види.</p> <p>63. Рак щелепи (первинна внутрішньокісткова карцинома).</p> <p>64. Епуліс. Види, морфологія, наслідки.</p> <p>65. Пухлини слинних залоз.</p> <p>66. Передракові ураження слизової оболонки порожнини рота.</p>
Опитування	Анкету з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу